Súd:	Okresný súd Námestovo
Spisová značka:	12C/4/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu:	5820202357
Dátum vydania rozhodnutia:	28. 02. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	Mgr. Katarína Radičová
ECLI:	ECLI:SK:OSNO:2024:5820202357.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Námestovo, sudkyňou Mgr. Katarínou Radičovou, v právnej veci žalobcov 1/ A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XXX, 2/ C. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XXX, X/ D. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom E. XXX/XX, F., 4/ G. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom E. XXX/XX, F., žalobcovia 1/ - 4/ právne zast.: Advokátska kancelária JUDr. Jakub Mandelík, s. r. o., Záhradnícka 4836/51, Bratislava, IČO: 47 234 318, proti žalovanej KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, Štefanovičova 4, Bratislava, IČO: 00 585 441, právne zast.: JUDr. Baltazár Mucska, Vajnorská 55, Bratislava, v konaní o ochranu osobnosti, takto

r o z h o d o l :

I. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 2 500 eur, do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi 2/ sumu 2 500 eur, do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

III. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi 3/ sumu 2 000 eur, do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

IV. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi 4/ sumu 2 000 eur, do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

V. Vo zvyšnej časti žalobu z a m i e t a.

VI. Žalobcom 1/ - 4/ p r i z n á v a proti žalovanému nárok na náhradu trov konania, zo súdom priznaného plnenia, v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobou doručenou súdu dňa 20.11.2020 sa žalobcovia 1/ až 4/ (ďalej len žalobcom) domáhali vydania rozhodnutia, ktorým by súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť im titulom náhrady nemajetkovej ujmy po 25 000 eur a nahradiť trovy konania.

2. Žalobu odôvodnili tým, že dňa 22.04.2020 v čase približne o 1.30 hod. došlo v B., na ceste č. I/78 v km 11,8 k dopravnej nehode, pri ktorej došlo k zraneniu vodiča H. B. a spolujazdcov I. J. a G. J., pričom ďalšia spolujazdkyňa K. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XXX, XXX XX F. (vnučka žalobcov) utrpela zranenia nezlučiteľné so životom, ktorým podľahla na mieste dopranej nehody. Podľa správy zo Slovenskej kancelárie poisťovateľov bolo osobné motorové vozidlo zn. BMW rad 3 390L, EČV: L. - XXXXX poistené v čase dopravnej nehody, t.j. ku dňu 22.04.2020 poisťovateľom KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. VIG, (č. poistnej zmluvy 6599642815), čím je dôvodne založená pasívna vecná legitimácia žalovaného. V

súvislosti s predmetnou dopravnou nehodou a následnou smrťou K.. E. si ako starí rodičia uplatňujú právny nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Ďalej žalobcovia poukázali na to, že ich vzájomný emocionálny vzťah s vnučkou bol plný harmónie, lásky a porozumenia. Smrť vnučky nepriaznivo zasiahla do ich života, už nikdy sa nebudú môcť so svojou vnučkou porozprávať, vypočuť si ju alebo jej dať ďalšie cenné rady a odporúčania. Je nesporné, že zavinené úmrtie vnučky ich poznačilo po psychickej stránke na celý život, neustále spomienky na K. negatívne vplývajú na ich duševný stav. Od úmrtia vnučky sa výrazným spôsobom zhoršil ich psychický stav, všetky aktivity s nebohou K. sa pre nich naraz stali iba minulosťou. Všetky miesta im pripomínajú spoločné chvíle prežité spolu s vnučkou, neprestajné myšlienky na vnučku im spôsobujú depresívne a úzkostné stavy. Ťažko sa sústreďujú, sú nervóznejší a z ich života sa vytratilo nadšenie. Z uvedených skutočností podľa žalobcov preukázateľne vyplýva, že smrťou nebohej K. došlo k nezvratnému zásahu do ich súkromia, a preto sa v súlade s ust. § 13 ods. 2 OZ domáhali voči žalovanému náhrady nemajetkovej ujmy, každý vo výške 25 000 eur.

3. Žalovaný sa k žalobe vyjadril písomne podaním zo dňa 14.12.2020, v ktorom žiadal žalobu ako nedôvodnú zamietnuť. Mal za to, že v konaní nie je daná jeho pasívna vecná legitimácia a neboli dostatočne preukázané citové väzby, ktoré sú základom možnosti uplatnenia nároku. Poukázal na to, že nie je možné, aby došlo k uplatneniu nároku paušálnou sumou podľa stupňa príbuzenstva ako aj na konštrukt žaloby, ktorá evokuje finančnú motiváciu jej podania, kedy žalobcovia nežalujú pôvodcu zásahu, ale poisťovateľa, ktorý do ich práv nezasiahol. Ďalej uviedol, že výšku nemajetkovej ujmy určuje súd, ale s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Súdna prax prijala zásadné kritéria, ktoré sú rozhodujúce pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Vo vzťahu k žalobcom mal za nepreukázanú individualizáciu ich vzťahu k nebohej a dopad jeho pretrhnutia do ich osobnostných práv a považoval za nesprávne, aby si podľa stupňa príbuzenstva uplatňovali žalobcovia rovnakú sumu, čo v konečnom dôsledku je v priamom rozpore i s náhradou, ktorú požadujú, a to za zásah do osobnostných práv, nakoľko ide o právo osobnostné, kedy každý prežíva zásah individuálne/odlišne. Žalovaný mal za to, že samotný príbuzenský vzťah nepostačuje na to, aby bolo automaticky prijaté konštatovanie o vzniku nároku na peňažnú satisfakciu, ktorá v zmysle zákona je až následným - doplnkovým spôsobom zadosťučinenia, ak nepostačujú iné morálne formy. Istou formou satisfakcie pre žalobcov musí byť aj odsúdenie páchateľa, ako aj samotné prerokovanie veci. Žalovaný v závere uviedol, že pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch je potrebné sa zamerať aj na samotný dopad škodovej udalosti do psychickej sféry na strane pôvodcu zásahu, jeho postoj k samotnej dopravnej nehode, úmysel, trestný posti, snahu o nápravu, oľutovanie, ospravedlnenie sa. Ďalej je zásadné skúmať aj majetkové pomery vodiča, ako pôvodcu zásahu, lebo len on je rozhodujúcou osobou pre uplatnený nárok.

4. Súd vo veci vydal rozsudok č. k. 13C/13/2020-60 zo dňa 30.06.2021, ktorým žalobu zamietol z dôvodu, že v konaní nemal preukázaný vznik nemajetkovej ujmy, ktorá by vzhľadom na intenzitu, trvanie a rozsah pôsobenia vyžadovala náhradu v peniazoch. O trovách konania rozhodol tak, že žalovanému ich náhradu nepriznal. Proti predmetnému rozhodnutiu podali žalobcovia odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Žiline rozsudkom č.k. 10Co/117/2021-100 zo dňa 31.03.2022 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal voči žalobcom nárok na náhradu trov konania. Následne podali žalobcovia proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktoré Najvyšší súd SR vyhodnotil ako dôvodné a uznesením sp. zn. 5Cdo/4/2023 zo dňa 26.10.2023 zrušil rozhodnutie krajského a okresného súdu a vec vrátil Okresnému súdu Námestovo na ďalšie konanie. Najvyšší súd SR v odôvodnení uznesenia vyslovil názor, že blízky rodinný vzťah starých rodičov s vnučkou sa prirodzene predpokladá, pričom opak by sa musel v konaní preukázať. Úlohou súdu prvého stupňa má byť po vypočutí žalobcov 1/ a 2/ opätovne vyhodnotiť vykonané dôkazy v kontexte prirodzene prezumovaného blízkeho rodinného vzťahu žalobcov s vnučkou.

5. Po zrušení rozsudku tunajšieho súdu, súd rešpektujúc právny názor dovolacieho súdu opätovne nariadil vo veci pojednávanie, na ktorom pojednávaní právni zástupcovia zotrvali na predchádzajúcich vyjadreniach.

6. Žalobca 1/ na pojednávaní uviedol, že mal s vnučkou výborný vzťah, každý deň sa zastavila sa a spýtala sa, či niečo nepotrebujú. Vnučka sa o nich starala. Finančne im nepomáhala, skôr naopak, pomáhali oni jej, keďže sa učila, mala byť kaderníčkou. Stratu vnučky pociťovali ako tragédiu, až doteraz nespávali.

7. Žalobkyňa 2/ na pojednávaní uviedla, že sa s vnučkou stretávala každý deň, bola to jej pravá ruka. Najprv bývala vnučka spolu s rodinou u nich, potom sa presťahovali, nakoľko postavili vedľa nich rodinný dom. Stratu vnučky pociťuje zle, zhoršil sa jej zdravotný stav, chodí stále po doktoroch. Odkedy zomrela vnučka nepostaví sa dobre na nohy, je chorá aj na srdce. Žalobkyňa poukázala na to, že sa s H. B. stretla ráno po tej nehode, keď išla k dcére po tom, ako sa dozvedela, že vnučka zomrela. Prišiel tam a povedal, že on mal ležať v truhle, nie K..

8. Žalobca 3/ na pojednávaní uviedol, že so zosnulou vnučkou mali dobrý vzťah, stretávali sa pravidelne keďže bývajú v F. a vnučka bývala v B.. Pravidelne u nich trávila aj prázdniny. Teraz, keď už mala vodičský preukaz, bola u nich skoro každý víkend. Keď bola mladšia, chodili do prírody, neskôr však už mala iné záujmy. Ďalej uviedol, že stratu vnučky nenahradí nik a nič, vnučka im chýba. Ťažko sa s jej smrťou vysporiadavali, život však plynie ďalej. Finančne na vnučku odkázaní neboli. Vnučka chcela pracovať ako kozmetička, bola dohodnutá s neterou, že pôjde pracovať k nej do B. B.. S rodičmi vnučky majú dobré vzťahy, navzájom sa navštevujú. Žalobca 3/ ďalej uviedol, že vie, že vodič bol odsúdený, avšak nevie na akú dobu, nakoľko ho takéto veci nezaujímajú, vodič sa mu neospravedlnil, ešte ho ani nevidel.

9. Žalobkyňa 4/ na pojednávaní uviedla, že jej vzťah s vnučkou bol dobrý, taký ako má každá babka s vnučkou. Stále ju má na myslí, často spolu trávili čas, prišli cez týždeň, niekedy cez víkend. Keď bola zosnulá malá chodila k nim na prázdniny, spávala pri nej a potom, keď bola staršia rozprávali sa o škole a pod. Poukázala na to, že vnučka bola kľudná, milá, rozumeli si. Vždy keď prišla, tak ju vyoblápala. Prinášala radosť do ich života a stratu, ktorú pocítili sa nedá ničím nahradiť. Žalobkyňa nevedela uviesť, aký trest dostal vodič dopravnej nehody. O trestné konanie sa nezaujímala. Uviedla, že vodiča nežaluje, pretože ho ešte ani nevidela, tento sa jej ešte ani neospravedlnil.

10. Súd vykonal dokazovanie oboznámením sa s listinnými dôkazmi nachádzajúcimi sa v súdnom spise, výsluchom žalobcov, svedka H. B., ako aj oboznámením znaleckého posudku nachádzajúcom sa v spise 6T/126/2020, a z vykonaného dokazovania zistil nasledovný skutkový stav:

11. Dňa 22.04.2020 v čase okolo 01:30 hod. viedol H. B. pod vplyvom alkoholu rýchlosťou 88 až 98 km/h osobné motorové vozidlo značky BMW RAD 3 390L, EČ: L. v úseku, kde je maximálna povolená rýchlosť 50 km/h po ceste I/78 cez obec Babín, okres Námestovo, v smere jazdy na obec Vasiľov, kde v dôsledku neprispôsobenia rýchlosti jazdy stavu a povahe vozovky v ľavotočivej zákrute, narazil do zvodidiel a následne do stĺpu elektrického vedenia, ktoré poškodil, následne došlo k prevráteniu vozidla na strechu, v dôsledku čoho došlo k usmrteniu spolujazdkyne K. E., nar. XX.XX.XXXX, kde bezprostrednou príčinou smrti neb. K. E. bola mozgová smrť pri trieštivých zlomeninách lebky a rozmliaždení mozgu, ktoré menovaná spolu s ďalšími zraneniami utrpela pri dopravnej nehode a k zraneniu spolujazdcov G. J., nar. XX.XX.XXXX a I. J., nar. XX.XX.XXXX (pozn. bližšiu špecifikáciu ich zranení súd v tomto bode neuvádza), a zároveň poškodil bezpečnostné záchytné zriadenie (zvodidla), čím spoločnosti Slovenská správa ciest IVSC spôsobil škodu vo výške 1 050,98 eur a poškodil aj betónový stĺp elektrického vedenia, v dôsledku čoho došlo k výpadku el. energie u 24 odborných miest, čím spôsobil spoločnosti Stredoslovenská distribučná, a.s. škodu vo výške 4 540,68 eur. Vodič sa podrobil dychovej skúške na prítomnosť alkoholu v dychu prístrojom AlcoQuant 6020 plus, v. č. A100039 a v dobe 02:04:15 hod. mu bola nameraná hodnota 0,57 mg/l alkoholu v dychu. Týmto svojim konaním závažným spôsobom porušil dôležitú povinnosť uloženú v § 4 ods. 1 písm. c) ods. 2 písm. d), § 16 ods. 1, ods. 4 Zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke v platnom znení, teda ako vodič dopravného prostriedku spôsobil v stave vylučujúcom spôsobilosť vykonávať takú činnosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, inému z nedbanlivosti smrť, spôsobil ťažkú ujmu na zdraví a taký čin spáchal závažnejším spôsobom konania a z nedbanlivosti ohrozil prevádzku všeobecne prospešného zariadenia.

12. Za uvedený skutok bol H. B. rozsudkom Okresného súdu Námestovo č. k. 6T/126/2020-454 zo dňa 11.02.2021 odsúdený na úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 42 mesiacov, na výkon ktorého bol zaradení do ústavu pre výkon trestu odňatia slobody s minimálny stupňom stráženia. Zároveň mu bol uložený trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlo akéhokoľvek druhu na doživotie. Súd poškodených M. E., nar. XX.XX.XXXX, G. J., nar. XX.XX.XXXX, I. J., nar. XX.XX.XXX a spoločnosť Stredoslovenská distribučná, a.s. odkázal s uplatneným nárokom na náhradu škody na civilný proces. Uvedený rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 11.02.2021.

13. Svedok H. B. na pojednávaní konanom dňa 30.06.2021 uviedol, že hneď po dopravnej nehode, ako prišiel z nemocnice, išiel za rodičmi K. a ospravedlnil sa im. Pohrebu sa nemohol zúčastniť, následne ich však kontaktoval a zaplatil náklady súvisiace s pohrebom. Potom rodinu už nekontaktoval. Ospravedlnil sa všetkým účastníkom dopravnej nehody avšak žalobcov nekontaktoval, ani sa im neospravedlnil. Ku skutku uviedol, že boli na ihrisku, kde všetci popíjali alkohol, teda aj nebohá K.. Bolo to v apríli zhruba okolo 1 hod. ráno, bola zima. Kamaráti boli opití a K. povedala, aby išiel po auto, že ich zavezú domov. K. bola dlhoročná kamarátka jeho priateľky. Mal s ňou priateľský vzťah, pravidelne spolu trávili čas. Skutok si presne nepamätá, ale z vyšetrovacieho spisu vyplýva, že nikto nebol pripútaný. Pokiaľ išlo o ten návrh odviesť poškodených domov, mal možnosť odmietnuť. Ďalej uviedol, že v trestnom konaní uzatvoril dohodu o vine a treste a bol odsúdený na 42 mesiacov nepodmienečne. Skutok, ktorý sa stal je tragédia, nechcel to spôsobiť. Predtým pracoval ako živnostník v zahraničí a má našetrených cca 5 000 eur. S rodičmi má dobrý vzťah, jeho otec je živnostník a mama je nezamestnaná. Má štyroch súrodencov, jeden má zlý zdravotný stav. Nie je si vedomý toho, že by nebohá spomenula starých rodičov, žalobcov nikdy nestretol. K samotnému ospravedlneniu svedok uviedol, že toto nepovažuje za adekvátnu formu náhrady.

14. V tejto súvislosti súd poukazuje na to, že svedok sa v priebehu pojednávania ospravedlnil prítomným žalobcom 3/ a 4/ za spáchaný trestný čin a stratu, ktorú im spôsobil.

15. Zo znaleckého posudku č. 48/2020 zo dňa 12.05.2020 vypracovaného znalcami z Ústavu súdneho lekárstva a medicínskych expertíz, Doc. MUDr. Ľubomírom Strakom, PhD. A MUDr. Martinom Janíkom, PhD. súd zistil, že títo v závere konštatovali, že u K. E. sa jednalo o smrť násilnú pre svoju všeobecnú podstatu, ktorá je v priamej príčinnej aj časovej súvislosti s poraneniami, ktoré utrpela ako spolujazdec pri dopravnej nehode dňa 22.04.2020 v čase o 1:30 hod., pričom na následky týchto poranení zomrela bezprostredne na mieste dopravnej nehody. Znalci sa v znaleckom posudku vyjadrili aj k otázkam zadávateľa, pričom uviedli:
- otázka č. 6: určiť, či nebohá nebola v čase udalosti pod vplyvom alkoholu, liekov, prípadne iných psychotropných látok, ak áno, do akej miery sa tieto podieľali na znížení jej fyzickej alebo psychickej kondície, resp. či tieto priamo spôsobili smrť.
- odpoveď: K. E. sa v čase dopravnej nehody a tedea aj v čase smrti nachádzala pod vplyvom alkoholu v rozmedzí ľahkého až stredne ťažkého stupňa opitosti. Nenachádzala sa pod vplyvom žiadnych iných psychotropných a omamných látok či liečiv (pozn. súdu bližšie sa koncentráciou alkoholu, ktorá predstavovala 1,49 g/kg (promile) a tým, ako bolo ovplyvnené vnímanie nebohej venovali znalci na str. 9 až 11 znaleckého posudku).
- otázka č. 9: zistiť, či nebohá bola počas jazdy pripútaná bezpečnostným pásom.
- odpoveď: na základe neprítomnosti typických poranení možno ustáliť, že menovaná v čase dopravnej nehody nebola pripútaná bezpečnostnými pásmi. V súvislosti s uvedenou otázkou znalci na str. 14 až 16 popísali fázy nehodovo-úrazového deja a uviedli, že pri danom type dopravnej nehody by pripútanie obete pravdepodobne zabránilo vzniku tak závažných poranení, ktoré viedli k jej smrti.

16. Súd na pojednávaní oboznámil strany aj s výpoveďou svedkyne v trestnom konaní N. O., ktorá v zápisnici o výsluchu svedka zo dňa 07.08.2020 uviedla: ,,Nakoniec sme tam zostali len ja, H., K., I. a G.. Nejako sa schladilo a I. J. a G. J. povedali, že ostanú späť pod dekami na ihrisku. My sme im povedali, aby šli s nami domov. Oni povedali, že im je zima a že sa im nechce ísť domov. Vtedy K. povedala H., aby zbehol po auto, že je to len kúsok, že ich odvezieme do nás, kde prespia, pretože už aj I. spal jednu noc u nás. Ja som H. povedala, aby nešiel autom, lebo pil. H. povedal, že ich tam nenechá zamrznúť, že zbehne po nich“(str. 165 vyšetrovacieho spisu).

17. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

18. Podľa § 13 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v

peniazoch. Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

19. V konaní mal súd za preukázané a medzi stranami nebolo sporné, že dňa 22.04.2020 došlo k dopravnej nehode, pri ktorej bola usmrtená K. E., vnučka žalobcov. Za spôsobenie dopravnej nehody bol zodpovedný H. B., ktorý bol v súvislosti s ňou uznaný vinným rozsudkom Okresného súdu Námestovo č.k. 6T/126/2020-454 zo dňa 11.02.2021 a odsúdený na úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 42 mesiacov, na výkon ktorého bol zaradení do ústavu pre výkon trestu odňatia slobody s minimálny stupňom stráženia a bol mu uložený trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlo akéhokoľvek druhu na doživotie. V čase dopravnej nehody mal H. B. uzatvorené povinné zmluvné poistenie v KOOPERATIVA poisťovňa, a.s., teda u žalovaného.

20. Žalovaný v konaní namietal svoju pasívnu vecnú legitimáciu tvrdiac, že nemajetková ujma nie je škodou na účely povinného zmluvného poistenia. K uvedenej námietke súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu z 31.07.2017 sp. zn. 6M Cdo/1/2016, (publikované v zbierke č. 8/2018 pod č. R 61/2018), v ktorom tento konštatoval: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení, je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná.“ Najvyšší súd v predmetnom rozhodnutí vysvetlil, že pri výklade pojmu škoda pre účely ZoPZP treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože citovaný zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie „utrpenie ujmy alebo škody“, či termín „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho je zrejmé, že právo Európskej únie chápe škodu ako majetkovú aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú aj nemajetkovú (uvedené už odznelo v rozsudku NS SR sp. zn. 3Cdo/230/2017). Jedná sa o názor, ktorý zastáva aj Ústavný súd SR vyjadrený napr. v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 666/2016 z 11.10.2016, sp. zn. II. ÚS 695/2017 z 05.12.2018 ako aj už v súčasnosti ustálenú rozhodovaciu prax všeobecných súdov v predmetnej otázke. Súd mal v konaní preukázaný poistný vzťah medzi žalovaným a H. B., predmetom ktorého bolo poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Na základe uvedeného preto súd zastáva názor, že žalovaný je v konaní pasívne vecne legitimovaný.

21. Žalobcovia sa podanou žalobou domáhali náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle § 13 ods. 2 OZ. Základným zmyslom relutárnej náhrady je zmysel satisfakčný, pričom potreba finančnej satisfakcie narastá v priamej úmere s mierou zavinenia pôvodcu zásadu, pretože vyššou mierou zavinenia je vždy neoprávnenosť zásahu do osobnostných práv (je zosilnená krivda, za ktorou má prísť zadosťučinenie). V tomto smere je možné dôjsť až k záveru, že v prípade zlého úmyslu (zámeru) na strane pôvodcu neoprávneného zásahu by mal súd svoje odsúdenie nad týmto spoločensky i právne zvlášť odsúdeniahodným správaním vyjadriť práve citeľným určením výšky peňažného zadosťučinenia. Je však potrebné zdôrazniť, že popri vyššie uvedenej funkcii náhrady je potrebné skúmať aj ďalšie konkrétne okolnosti každého prípadu, a to ako právne, alebo skutkové, priťažujúce, alebo naopak poľahčujúce. Predovšetkým je potrebné zhodnotiť postoj osoby zodpovednej k spôsobenej škode; inak sa bude napr. hodnotiť snaha zodpovedného o urýchlené vyriešenie náhrady nemajetkovej ujmy, inak jeho obštrukcie, nepriznanie zodpovednosti, a to najmä vo veciach, kde je zavinenie zo strany zodpovedného úplne jasné (napr. bol v trestnom konaní odsúdený, eventuálne bol odsúdený jeho zamestnanec pod.). Okolnosti na strane osoby zodpovednej (pôvodca zásahu), tak sú a) postoj žalovaného (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie a i.), b) vplyv udalosti do duševnej sféry pôvodcu-fyzickej osoby, c) jeho majetkové pomery a d) miera zavinenia, eventuálne miera spoluzavinenia usmrtenej osoby. Je úplne zreteľné, že postoj tejto osoby môže podstatným spôsobom ovplyvniť vnímanie ujmy pozostalými; ústretové správanie, ospravedlnenie či prejavená ľútosť škodcu môže zmierniť dopady nemajetkovej ujmy, naopak jeho ľahostajnosť, arogancia či vyjadrená bezcitnosť ju môže ešte prehĺbiť. Je nutné prihliadať aj na jeho majetkové pomery tak, aby bola daná možnosť reálneho uspokojenia priznaných nárokov. Okolnosti, ktoré je potrebné preskúmať na strane poškodeného, môžu byť podľa rozvíjajúcej sa doktríny najmä: a) intenzita vzťahu žalobcu so zomrelým,

b) vek zomrelého a pozostalých, c) otázka hmotnej závislosti pozostalého na usmrtenej osobe, d) prípadne poskytnutie inej satisfakcie. Pre výšku náhrady je kvalita vzájomného vzťahu kľúčová. Psychická bolesť zo straty veľmi blízkeho človeka je často vnímaná ako neznesiteľná, fyzická, obmedzujúca ostatné aktivity pozostalého, mnohokrát prerastajúca až do duševného ochorenia. Pri zohľadnení veku zosnulého sa odlišuje, nakoľko je prežívaná strata novorodenca jeho rodičmi, strata rodičia jeho deťmi alebo strata osoby dôchodkového veku jeho vnúčatami. Dôležitú úlohu hrá aj pocit zodpovednosti rodiča za svoje deti. Strata osoby, na ktorej je pozostalý existenčne závislý, sa negatívne prejaví aj vo sfére osobnostného prežívania. Iná forma satisfakcie ako peňažná (napr. ospravedlnenie zodpovednej osoby) síce nemôže byť sama o sebe dostatočná, jej poskytnutie a následné posúdenie jej významu však môže prehovoriť do zníženia peňažného zadosťučinenia (z nálezu Ústavného súdu ČR spis. zn. I. ÚS 2844/2014 zo dňa 22.12.2015).

22. Súd viazaný právnym názorom vysloveným v uznesení Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/4/2023 vo veci doplnil dokazovanie a na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žaloba bola podaná dôvodne. Žalobcovia sa v prejednávanej veci domáhali náhrady nemajetkovej ujmy spočívajúcej v primeranom finančnom zadosťučinení, ktoré zadosťučinenie možno požadovať vtedy, ak zadosťučinenie v nepeňažnej forme nemôže slúžiť ako satisfakcia, alebo by nemateriálnu ujmu nekompenzovalo v dostatočnej miere. V danom prípade došlo dňa 22.04.2020 k usmrteniu vnučky žalobcov, teda došlo k nenapraviteľnému zásahu do emocionálnej sféry žalobcov, ktorý zásah podľa súdu zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka. Súd nepochybuje o tom, že žiadna suma nie je dostatočnou vzhľadom sa spôsobenú ujmu, keďže dochádza k takej neodčiniteľnej ujme a deštrukcii rodinných vzťahov, že takýto stav je nutné považovať za neodvrátiteľný, nevyčísliteľný a nenahraditeľný. Je však potrebné poukázať na to, že náhrada imateriálnej ujmy v peniazoch nie je náhradou za život, ale slúži len na zmiernenie následkov vzniknutej ujmy. Žalobcovia sa podanou žalobou domáhali náhrady nemajetkovej ujmy v sume spolu 100 000 eur, teda 25 000 eur pre každého žalobcu. Vzhľadom na uvedené preto bolo povinnosťou žalobcov preukázať intenzitu ich vzťahu k zosnulej vnučke a následky, ktoré mala jej strata na ich životoch, odôvodňujúcu priznanie požadovanej sumy. Pokiaľ ide o žalobcov 1/ a 2/, súd zistil, že títo boli so zosnulou vnučkou v dennodennom kontaktne, zosnulá bývala v susediacom rodinnom dome. Od narodenia vnučky dokonca žili po určitú dobu v jednej domácnosti. Napriek tomu, že neboli na vnučku finančne odkázaní, zosnulá im pomáhala v každodenných povinnostiach. Žalobkyňa 2/ poukázala na to, že sa po smrti vnučky zhoršil jej zdravotný stav, kedy má problém so srdcom a nohami. Rovnako z výpovede žalobcov 3/ a 4/ vyplynulo, že mali s vnučkou dobrý vzťah, pravidelne sa navštevovali, pričom najviac času s nimi zosnulá trávila, keď bola v mladšom veku. Neskôr mala zosnulá vnučka už iné záujmy, napriek tomu sa s nimi vedela porozprávať napr. o škole. Žalobca 3/ poukázal na to, že sa so smrťou vnučky ťažko vysporiadavali a vnučka im chýba, život však plynie ďalej. Z uvedených výpovedí je zrejmé, že žalobcovia utrpeli stratou vnučky citovú ujmu, ktorá zakladá ich nárok na primerané zadosťučinenie v peniazoch. Žalovaná suma, ktorá je však stanovená paušálne u všetkých žalobcov rovnako sa podľa súdu prieči účelu relutárnej náhrady, nakoľko z výpovedí žalobcov je zrejmé, že intenzita vzťahov žalobcov so zosnulou vnučkou nebola u žalobcov rovnaká, najmä s poukazom na skutočnosť, že sa žalobcovia 1/ a 2/ stretávali s vnučkou dennodenne.

23. Ako súd uviedol vyššie, v prípade peňažnej náhrady je potrebné skúmať aj okolnosti na strane pôvodcu zásahu, teda osoby zodpovednej za usmrtenie vnučky žalobcov. Z výsluchu svedka H. B., ako aj zo spisu Okresného súdu Námestovo sp. zn. 6T/126/2020 a vyšetrovacieho spisu č. ČVS:ORP-190/1-VYS-DK-2020 AP mal súd preukázaný kladný postoj svedka, ktorý sa po dopravnej nehode ospravedlnil rodičom zosnulej a zaplatil náklady súvisiace s pohrebom. Uviedol, že ľutuje toho, čo sa stalo a skutok spôsobiť nechcel. Svedok sa dokonca na pojednávaní ospravedlnil žalobcom 3/ a 4/ za spáchaný trestný čin a stratu, ktorú im spôsobil. Ďalej je potrebné skúmať aj mieru spoluzavinenia zosnulej osoby. Súd mal zo znaleckého posudku č. 48/2020 zo dňa 12.05.2020 preukázanú nielen skutočnosť, že zosnulá bola rovnako ako vodič v čase nehody pod vplyvom alkoholu, a to v rozmedzí ľahkého až stredne ťažkého stupňa opitosti, čo značne ovplyvnilo jej správanie, ale najmä to, že v čase dopravnej nehody nebola pripútaná bezpečnostnými pásmi. Znalci pritom uviedli, že pri danom type dopravnej nehody by pripútanie obete pravdepodobne zabránilo vzniku tak závažných poranení, ktoré viedli k jej smrti. Okrem uvedeného mal súd z výpovede svedka H. B. ako aj N. O., ktorá vypovedala ako svedok pred vyšetrovateľom dňa 07.08.2020 (č.l. 162 vyšetrovacieho spisu) preukázané, že to bola práve zosnulá, ktorá iniciovala to, aby H. B. odviezol účastníkov dopravnej nehody z miesta, kde sa v tom čase nachádzali. Aj keby to tak nebolo, zosnulá bola osobou plne spôsobilou, pričom napriek tomu, že mala vedomosť o tom, že sú všetci, teda nielen vodič, pod vplyvom alkoholu, dobrovoľne nasadlo do

auta, ktoré šoféroval H. B. bez toho, aby sa pripútala bezpečnostným pásom. Z tohto dôvodu súd musí konštatovať spoluzavinenie zosnulej na jej usmrtení, a to v rozsahu 50%, keďže zo znaleckého posudku vyplýva, že v opačnom prípade, by dopravná nehoda nemala u zosnulej fatálne následky.

24. Výška peňažného zadosťučinenia sa určuje na základe voľnej úvahy súdu, ktorá však nemôže byť svojvôľou. Súd má povinnosť prihliadať na dve hľadiská, a to tak na závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo a to ako na strane žalobcov, tak aj na strane žalovaných. Určenie výšky peňažnej satisfakcie má byť s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu v súlade s požiadavkami spravodlivosti, pričom slovenský právny poriadok nepozná minimálnu ani maximálnu hranicu výšky finančného zadosťučinenia. Zhrnúc všetky skutočnosti daného prípadu súd pri stanovení výšky primeranej náhrady bral do úvahy potrestanie vodiča, ktorý bol za usmrtenie vnučky žalobcov odsúdený na trest odňatia slobody 42 mesiacov, jeho postoj k spáchanému činu, ospravedlnenie sa žalobcom na pojednávaní, okolnosti, ktoré predchádzali spáchanému skutku, ako aj žalobcami tvrdenú intenzitu vzťahu so zosnulou vnučkou a dospel k záveru, že dostatočnou finančnou náhradou na dosiahnutie primeraného zadosťučinenia za zásah do práva na ochranu osobnosti žalobcov predstavuje u žalobcov 1/ a 2/ sumu 5 000 eur a u žalobcov 3/ a 4/ sumu 4 000 eur. Súd u žalobcov nestanovil sumu primeranej náhrady paušálne, nakoľko bolo preukázané, že žalobcovia 1/ a 2/ trávili s vnučkou viac času, táto u nich určitý čas svojho života žila a dennodenne sa stretávali. Je preto možné prirodzene predpokladať o čosi intenzívnejší vzťah ako u žalobcov 3/ a 4/. Vzhľadom na skutočnosť, že súd ustálil spoluzavinenie zosnulej vnučky žalobcov v rozsahu 50%, bola žalobcom priznaná finančná náhrada znížená o sumu 2 500 eur u žalobcov 1/ a 2/ a o sumu 2 000 eur u žalobcov 3/ a 4/.

25. S poukazom na uvedené, kedy súd dospel k záveru, že žalobcovia utrpeli stratou vnučky citovú ujmu, ktorá zakladá ich nárok na primerané zadosťučinenie, priznal žalobcom 1/ a 2/ náhradu nemajetkovej ujmy v sume 2 500 eur a žalobcom 3/ a 4/ v sume 2 000 eur tak, ako je uvedené vo výrokoch I. až IV. rozsudku a vo zvyšnej časti žalobu ako nedôvodnú zamietol, nakoľko nemal preukázané okolnosti a intenzitu vzťahu, ktorá by odôvodňovala priznanie vyššej sumy.

26. V závere súd poukazuje na aktuálnu rozhodovaciu prax súdov v obdobných prípadoch, kedy napr. Krajský súd v Trnave rozsudkom sp. zn. 24Co/38/2023 zo dňa 25.07.2023, potvrdil rozhodnutie okresného súdu, kedy bola žalobcovi 1/ ako synovi poškodeného priznaná náhrada 10 000 eur a žalobkyni 2/, ktorá bola družkou poškodeného suma 5 000 eur. V čase dopravnej nehody žili všetci v spoločnej domácnosti. Obdobne rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 21Co/3/2023 zo dňa 12.07.2023, kedy bola manželke poškodeného priznaná suma 17 000 eur, synovi a vnučke poškodeného každému po 10 000 eur, rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8Co/19/2021 zo dňa 25.10.2022, kedy matke poškodeného bola priznaná náhrada 10 000 eur a starej matke suma 5 000 eur, rozsudok Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 9 Co/246/2018 z 31.01.2019, ktorý potvrdil rozsudok okresného súdu, ktorým bola žalobkyni 1/ ako manželke a žalobcom 2/ a 3/ ako synom pozostalého priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 11 000,- eur a po 7 000,- eur. Ďalej rozhodnutia Krajského súdu v Žiline, ktorý v rozsudku sp. zn. 5Co/16/2020 zo dňa 30.06.2020 potvrdil rozsudok okresného súdu o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyni 1/ ako manželke zosnulého sumou 10 000 eur a žalobcom 2/ a 3/ deťom sumou 5 000 eur a 3 000 eur, rozsudok sp. zn. 10Co/21/2020 zo dňa 23.07.2020, ktorým zmenil rozsudok okresného súdu a matke zosnulého ako žalobkyni 1/ priznal sumu 2 000 eur, mal. dcére ako žalobkyni 2/ sumu 3 200,- eur, družke a sestrám zosnulého ako žalobkyniam 3/ až 5/ sumu po 400 eur. Aj z uvedeného je zrejmé, že žalobcami uplatnená suma 25 000 eur je vzhľadom na okolnosti prípadu vysoká, pričom v danom prípade ide o starých rodičov, ktorí so svojou vnučkou nežili v spoločnej domácnosti a neboli na ňu finančne odkázaní.

27. Pokiaľ žalovaný trval na tom, že by mal súd pri rozhodovaní o výške primeranej náhrady postupovať podľa zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov, s uvedeným názorom sa súd nestotožnil, nakoľko nevzhliadol dôvody na takýto postup, keďže súdna prax je v otázke uplatnenia súkromnoprávnych nárokov v prípade usmrtenia dopravnej nehody jednotná. V tejto súvislosti súd poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/188/2021 zo dňa 26.10.2023, v ktorom tento vyslovil záver, že limit zo zákona č. 274/2017 Z. z. by sa pri stanovení náhrady nemajetkovej ujmy v prípade usmrtenia osoby pri dopravnej nehode používať nemal. Odvíjať rýdzo súkromnoprávne nároky od verejnoprávnych predpisov, ktorými na seba štát dobrovoľne preberá záväzok odškodnenia pri najzávažnejších zásahoch do osobnej a telesnej integrity (a ktorého výška

závisí výlučne od ,,nastavených parametrov štátu“), nie je podľa najvyššieho súdu presvedčivé, ani spravodlivé.

28. O trovách konania rozhodol súd v súlade s ustanovením § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. V prejednávanej veci sa žalobcovia domáhali finančnej náhrady, ktorá závisela od úvahy súdu. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobcovia boli úspešní čo do nároku, ktorému žiadali poskytnúť ochranu, má súd za to, že boli úspešní v plnom rozsahu a preto im súd priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, avšak len z prisúdenej sumy, tak ako je uvedené vo výroku V. rozsudku. V tejto súvislosti súd poukazuje na nález Ústavného súdu SR z 23.01.2014, sp. zn. IV. ÚS 599/2013 ako aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 MCdo/7/2010, sp. zn. 3 MCdo/4/2009 a sp. zn. 5 Cdo/202/2009, z ktorých vyplýva, že priznanie náhrady trov konania v plnej výške je dané, ak je žalobca úspešný v hlavnom predmete konania, ktorým primárne je ochrana osobnosti (a nie len jeho jedna zložka, ktorou je napríklad materiálna satisfakcia). O výške trov konania bude rozhodnuté po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením v súlade s § 262 ods. 2 CSP.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti ktorého rozhodnutiu smeruje. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 362 ods. 1,2 CSP).

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (§ 127 CSP) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh)(§ 363 CSP).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že:
a) neboli splnené procesné podmienky,
b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.
(§ 365 ods. 1CSP).

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania (§ 365 ods. 3 CSP).

Na návrh toho, kto je oprávnený požadovať splnenie nároku z exekučného titulu preto, že povinný dobrovoľne nesplnil to, čo mu exekučný titul ukladá, možno vykonať exekúciu - § 48 ods. 2 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov.